

Adama

[JORD]

ADAMA NR 5 ÅR 2022. MÅNADEN NISSAN, ÅR 5782.
EN TIDNING FRÅN KEREN KAJEMET OM DESS 121-ÅRIGA
VISION OM ETT GRÖNT OCH FRISKT ISRAEL

KEREN KAJEMET - KKL
ISRAELFONDEN

Första veckan i Israel...

...från krigets Ukraina

En park och ett digitalt museum i Israel ska hylla den svenske hjälten

Raoul Wallenberg

På Titusbågens insida avbildas Titus triumftåg och det byte som togs från Jerusalems tempel, bland annat den sjuarmade ljusstaken - Menorahn.

Foto: Commons wikimedia

Israel – ett ockuperat land i 2000 år

Landet Israel har i tur och ordning ockuperats av folkslag som assyrier, babylonier, perser, greker, romare, bysantier, araber, korsriddare, mamluker, ottomaner och briter.

Efter mer än 2000 år av misskötsel började landet blomstra igen när det judiska folket återvände och staten Israel bildades.

För drygt 2000 år sedan turades världsherravälden som Assyrien (då tio av Israels stammar försvann), Babylonien, Medo-Persien, Grekland och Romarriket om att ockupera Israel.

I tur och ordning erövrade den babyloniske kungen Nebukadnessar II, den persiske kungen Cyrus den store, den grekiska kungen Alexander den store och den romerske generalen Pompeius, den judiska huvudstaden, vilket fick varierande konsekvenser för Jerusalems gudstjänstliv.

Omkring 200 år efter att Persien hade besegrat Babylonien (då judarna fick komma tillbaka till Israel från den babyloniska fångenskapen för att återuppbbygga templet som Babylonien förstört), erövrades Israel av den grekiske fältherren Alexander den store.

När landet ockuperades av Grekland inleddes en hellenisering av området som nådde sin kulmen knappt 150 år efter att ockupationen inleddes, då Antiochos IV Epifanes kom till makten. Den första av Mackabéerböckerna skildrar den judiska historien under de sista två århundradena före vår tideräkningens början.

Efter att ha besegrat Egypten vände sig Antiochos, efter sex år vid makten, mot Israel och Jerusalem. Han trängde in i templet, tog det gyllene altaret, samt bordet för skådebröden, bågarna och skållarna för dryckesoffren, rökelsefatet av guld, förhänget och guldutsmyck-

Det skulle dröja ända till år 1948 innan judarna fick tillbaka sin självständighet i och med att staten Israel bildades. Hela Jerusalem återtog i samband med sexdagarskriget 1967. På bilden syns de tre israeliska fallskärmsjägarna Zion Karasenti, Yitzhak Yifat och Haim Oshri framför Västra muren i Jerusalem den 7 juni 1967.

Foto: David Rubinger

ningen på tempelhusets fasad.

Antiochos beordrade hela sitt rike att bli ett enda folk, att överge sina egna lagar och seder, samt att rätta sig efter den gudskyddade kyrkan han föreskrev som innebar att offra åt grekiska gudar och vanhelga sabbaten. Omskärrelse förbjöds, brännoffer, matoffer och dryckesoffer avskaffades och kungen byggde istället ett altare till den grekiske guden Zeus i Jerusalems tempel.

I denna situation organiserade prästen Judas Mackabaos och hans söner ett motstånd som fick namnet Mackabéerupproret. År 164 före vår tideräkning

Titusbågen uppfördes i Rom efter triumfen i samband med den romerske kejsaren Titus erövring av Jerusalem år 70.

Foto: Commons wikimedia

början lyckades mackabéerna erövra och återinvida templet. Denna händelse firas i dag som den judiska högtiden Chanukah, tempelinviigningsfesten. Mackabéernas rike bestod i omkring 100 år, fram till romarnas erövring av Jerusalem. Israel var under lång tid därefter ockuperat av Romarriket.

Efter ett judiskt uppror år 70, beordrade den romerske befälhavaren Titus att Jerusalem skulle förstöras och under det närmaste århundradet fördrevs judarna från Israel i omgångar.

Den romerske kejsaren Hadrianus straffade judarna för deras befrielsekamp genom att ändra Judéens namn till "Palestina" för att föröd mjuka judarna. Namnet anspelade på judarnas ärkefiende filistéerna.

Titusbågen är en romersk triumfbåge på Forum Romanum i Rom som uppfördes efter triumfen av kejsaren Titus erövring av Jerusalem år 70. På bågens insida avbildas triumftåget och det byte som togs från Jerusalems tempel, bland annat den sjuarmade ljusstaken.

Under nästan tvåusen år var landet lämnat åt sitt öde. Staden Jerusalem var en betydelselös stad som under alla år aldrig var huvudstad i något annat land. I mitten av 1800-talet var stadens befolkning endast omkring 15 000.

Upptäcktsresanden Mark Twain skrev i sin resedagbok på 1860-talet från det område som då kallades Palestina:

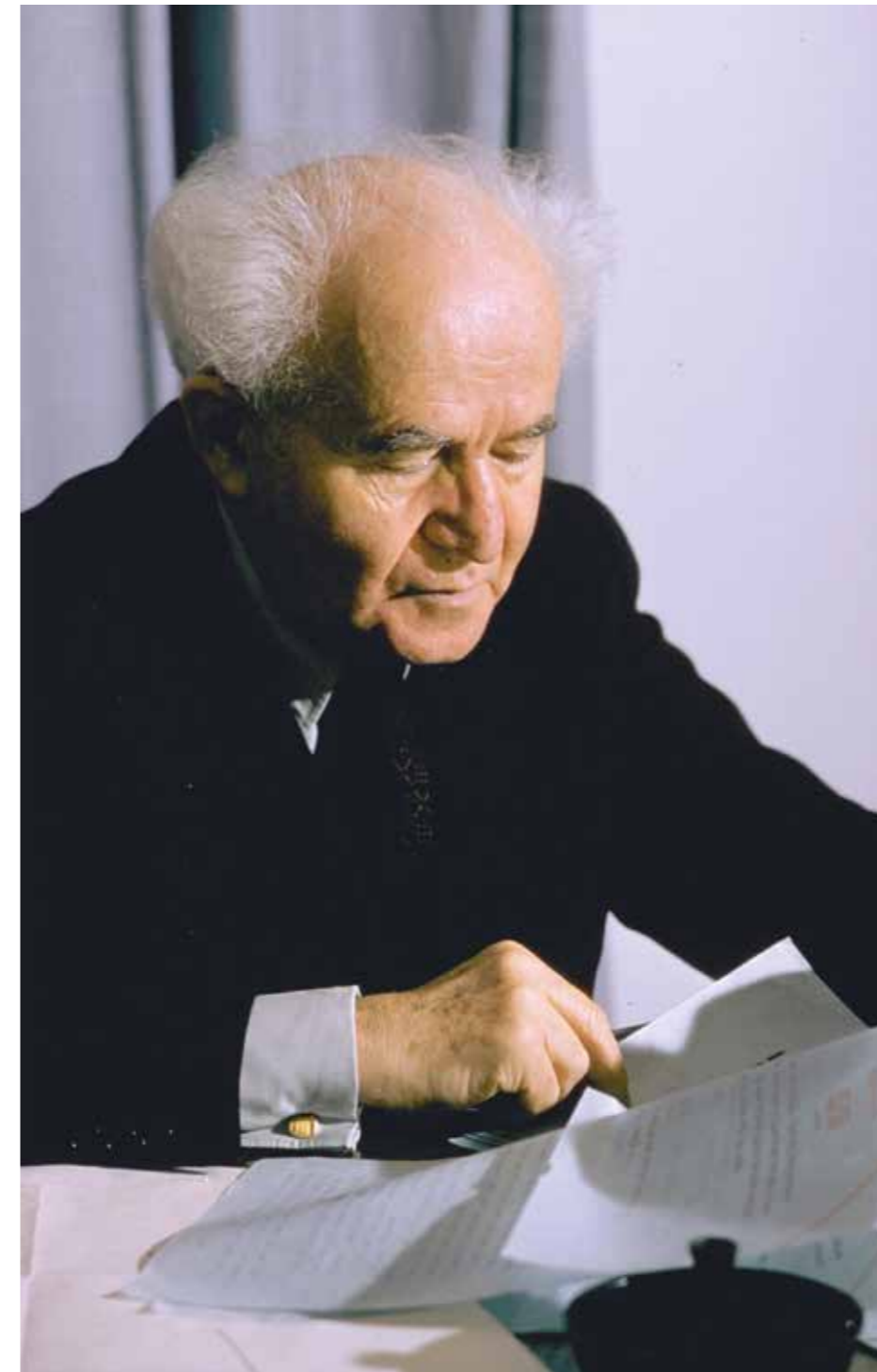
"Av alla länder som finns när gäller dyster natur, tror jag att Palestina måste vara det främsta. Kullarna är kala, de har tråkig färg och är bortstötande i sin form. Dalarna består av fula öknar som täckts av en svag vegetation som ger ett uttryck för att allt är sorgligt och hopplöst... Ju längre vi gick desto varmare blev solen, och desto mer stenigt och kallt, motbjudande och trist blev landskapet... Det fanns knappt ett träd eller en buske någonstans. Till och med olivträden och kaktusen, dessa snabba vänner till värdelös jord, hade nästan övergett landet".

Det skulle dröja ända till år 1948 innan judarna fick tillbaka sin självständighet i och med att staten Israel bildades.

Hela Jerusalem återtog i samband med sexdagarskriget 1967 och den 30 juli 1980 antog det israeliska parlamentet Knesset Jerusalem lagen, som säger att hela Jerusalem är Israels huvudstad, som ett säte för regeringen, presidenten, regeringsbyggnader, Högsta domstolen och Knesset.

Sedan det judiska folket återvände till sitt land har frågan om Jerusalems status blivit den enskilt viktigaste politiska frågan i hela världen.

Israels förste premiärminister såg Negevökknens stora potential

David Ben-Gurion var Israels förste premiärminister och betraktas som Israels grundare och nationalfader.

Foton: Government Press Office

Årets invandring till Israel beräknas bli den största på många år. För att klara den ökade invandringen följer Keren Kajemet (KKL) i David Ben-Gurions fotspår med målet att göra den torra Negevöknen beboelig.

Ända sedan staten Israel bildades 1948, och med en ny målmedvetenhet sedan år 2003, arbetar Keren Kajemet (KKL) på en rad områden för att utveckla Negev. Det handlar bland annat om samhällsutveckling, husbyggnation, att skapa arbetstillfällen, jordbruksforskning, vattenhantering och miljöhållbarhet.

När Israels förste premiärminister David Ben-Gurion insåg Negevökknens potential, gick han före och flyttade år 1953 från ett bekvämt liv i Tel Aviv nära havet, till Sde Boker i öknen för att visa Israels folk på öknens framtida möjligheter att hysa befolkningstillväxten.

Negevöknen utgör 60 procent av landet Israels yta men bebos av endast åtta procent av landets befolkning.

David Ben-Gurion betraktas som Israels grundare och nationalfader samt som den som förmådde omsätta Herzls och Chaim Weizmanns visioner till verklighet. Det var han som utropade den självständiga staten Israel i Tel Aviv den 14 maj 1948.

Då utsågs Ben-Gurion till provisorisk premiärminister för Israel och samtidigt försvarsminister. Han ledde därefter det

Folkets mest trovärdiga och effektiva företrädare för att få öknen att grönska är Keren Kajemet.

Citat från David Ben-Gurion

efterföljande kriget mot arabstaterna.

David Ben-Gurions vision var att bygga upp omkringliggande städer som exempelvis Mitzpe, Yeruham och Dimona.

"Att få öknen att blomstra, utveckla marken, plantera trädgårdar och skogar... allt detta är mer än staten Israel klarar av på egen hand... denna mäktiga uppgift kräver en helöverlåten insats från hela det judiska folket – och folkets mest trovärdiga och effektiva företrädare för att få öknen att grönska är Keren Kajemet", sade David Ben-Gurion i ett citat som är hämtat från tidigt 1950-tal.

När han två år senare återigen blev premiärminister bodde han kvar i kibbutzen i Negev, där han levde fram till sin död år 1973. Tillsammans med sin hustru Paula ligger han idag begravd intill det närliggande forsknings- och utbildningssamhället Midreshet Ben-Gurion.

David Ben-Gurion föddes i oktober 1886 i Polen och i höst är det alltså 136 år sedan han föddes.

Han var i egenskap av ledare för Jewish Agency från mitten av 1930-talet i praktiken redan den informelle ledaren för den judiska befolkningen i det Heliga landet och kämpade för en självständig judisk stat inom det Brittiska mandatet. Den 14 maj 1948 proklamerade Ben-Gurion formellt bildandet av staten Israel och var den förste att skriva under Israels självständighetsdeklaration.

Efter sin död blev Ben-Gurion vald till en av Time Magazine's 100 mest betydelsefulla personer under 1900-talet.

David Ben-Gurion utropade den självständiga staten Israel i Tel Aviv den 14 maj 1948.

Tel Aviv – från ökenområde till miljonstad

År 1909 beslutade ett antal judiska nybyggare att etablera sig utanför den folkrika staden Jaffa. Med ekonomiskt stöd från Keren Kajemet köpte de tolv hektar av sanddyner norr om Jaffa. År 1910 namngavs förorten till Tel Aviv efter den hebreiska översättningen av Theodor Herzls fiktionbok Altneuland, som beskriver en framtida judisk stat. Tätorten Tel Aviv har idag omkring 1,4 miljoner invånare.

Foton: Commons wikimedia

Shomrat-reservoaren öster om Kibbutz Shomrat byggdes av Keren Kajemet för att hjälpa de lokala jordbrukarna under den varma och torra årstiden. Reservoaren är en billig vattenkälla och hjälper till att skydda miljön genom att återanvända vattnet. Foto: KKL-JNF

Vatten ger liv och grönska

Vattenbristen har följt Israel sedan staten bildades. Keren Kajemet ägnar stor energi på forskning om att återvinna avloppsvatten, omvandla saltvatten till sötvatten och minimera förbrukningen av färskvatten.

Idag kommer cirka två tredjedelar av vattnet som används för bevattning i jordbruket i Israel från renat avloppsvatten och saltvatten, medan bara en tredjedel är färskvatten. Omkring 90 procent av hushållens avloppsvatten i Israel tas om hand via anläggningar som sedan renar avloppsvattnet.

Under sabbatsåret 5782 kommer vi att fokusera på det viktiga området vattenförsörjning. Den nödvändiga konstbevattningen görs normalt med renat och återanvänt vatten eller med regnvatten som vi samlar upp i stora

bassänger. Hittills har vi byggt 240 stora bassänger.

Att låta vattnet förvaras i en sådan reservoar är en del av behandlingsprocessen för att förbättra vattenkvaliteten innan vattnet pumpas ut på jordbruksfälten.

Bassängerna som samlar avrinningsvattnet och behandlat avloppsvatten gör det möjligt att omdirigera andra vattenkällor i Israels vattensystem. Reservoarerna producerar årligen omkring 260 miljoner kubikmeter vatten.

Genom att lagra avloppsvatten förhindras förorening av floder, jord och underjordiska vattenkällor som rinner ut i Medelhavet, Galileiska sjön, Döda havet och Röda havet.

Avloppsvattnet används för bevattning i jordbruket på platser med lite regn,

vilket möjliggör ett intensivt och lönsamt jordbruk även i regioner där det inte skulle finnas jordbruk alls utan detta renade avloppsvatten. Denna tillgång på vatten kan möjliggöra två och en halv tillväxtcykler på ett år.

Byggtekniken har förbättrats och blivit mycket mer effektiv och sofistikerad under åren som ett resultat av forskning och utveckling, liksom av de lärdomar som Keren Kajemet har dragit från faktisk erfarenhet av att bygga reservoarer under de senaste decennierna.

Avloppsvattenreservoarernas konstruktion, drift och underhåll sköts av lokala bönder som organiserat sig och som erbjuder sina bönder bevattningsvatten till priser som är mycket låga i jämförelse med vattnets nominella marknadspris. Dessa reservoarer är nycklar för att

Reningsanläggning vid Shomrat-reservoaren. Foto: KKL-JNF

jordbruket ska kunna blomstra. Ytterligare ett område som forskningen kring vatten ägnar sig åt är avsaltning av havsvatten från Medelhavet. Flera avsaltningsanläggningar har byggts längs kusten varav anläggningen i Ashkelon är den största. □

David Ben-Gurions vision: Negevöknen ska grönska

Beer-Sheba är huvudstaden i Negev, en öken som utgör 60 procent av Israels yta medan endast cirka åtta procent av landets drygt nio miljoner invånare bor där.

Idag bedriver Keren Kajemet intensiv forskning kring hur växter kan överleva och växa i den torra sandöknen. En viktig förutsättning för att lyckas är att hitta sätt att ta vara på den lilla regnmängd som faktiskt finns i det varma ökenklimatet. Genom att hitta ett effektivt samspel mellan vatten och växtlighet kan öknen sakta men säkert drivas tillbaka.

Keren Kajemet ser det som sin uppgift

Ett grönt område nordväst om Beer-Sheba växer med 200 hektar per år tack vare Keren Kajemets plantering och bevattning. Foton: KKL-JNF

Trädplantering utmanar klimatkrisen

– Det mest effektiva redskapet som mänskligheten har för att reducera koldioxidhalten i atmosfären är skogen och träden, säger Dr Doron Markel, chef för forskningsenheten på Keren Kajemet i Israel.

Runt om på jorden planeras storskalig plantering av 1000 miljarder träd i flera olika globala projekt i EU och i länder som Etiopien, Nya Zeeland och Storbritannien, rapporterade Vetenskapsradion Klotet nu i mars.

Syftet är att med naturens hjälp fånga in och binda stora mängder koldioxid ur atmosfären och samtidigt gynna den biologiska mångfalden.

Enligt FNs klimatpanel IPCC är det en av de viktigaste åtgärderna globalt för att minska mängden koldioxid i atmosfären, begränsa temperaturökningen och klara Parisavtalet.

Men samtidigt måste trädplantering göras på rätt sätt för att gynna lokalbefolkning, öka den biologiska mångfalden och hindra att öknen breder ut sig. Görs det på fel sätt kan det istället leda till ökade livsmedelspriser, fattigdom och även försämrade den biologiska mångfalden.

Omfattande trädplantering är en fråga som visar hur komplext det kan vara att rädda klimatet, men som också kan vara en lösning på flera problem.g

Dr Doron Markel, chef för forskningsenheten på Keren Kajemet i Israel, konstaterar att koldioxidhalten globalt ökar dramatiskt och att temperaturen stiger.

– Det är två grader varmare i Israel idag än på 1970-talet. Det kommer även mindre regn men när regnet väl kommer drabbas landet av översvämningar

– Vi måste bli förberedda för ett varmare klimat, skogarna måste anpassas till att klara sig på mindre vatten, säger Doron Markel. Foto: KKL-JNF

Yatir-skogen är Israels största planterade skog.

Foto: Dennis Zinn

istället. Det mest effektiva redskapet som mänskligheten har för att reducera koldioxidhalten i atmosfären är skogen och träden, säger han.

Alla skogar i världen absorberar 11,5 miljarder ton koldioxid, 3 miljoner ton absorberas av skogarna i Israel.

Keren Kajemet har planterat mer än 250 miljoner träd sedan organisationen startade år 1901.

– Vi inom Keren Kajemet är ansvariga för skogarna i Israel. Vi bevarar och utökar skogarna för att binda koldioxid.

– Ett annat sätt är att använda förnybar energi istället för fossila bränslen.

Keren Kajemet har precis etablerat ett klimatkriscenter som via forskning och projekt kommer att leda utvecklingen mot en minskning av fossila bränslen och en anpassning till klimatförändringarna.

– Vi måste förbereda oss för ett varmare klimat, skogarna måste anpassas till att klara sig på mindre vatten. Keren Kajemet har etablerat 230 vattenreservoarer som förser 40 procent av Israels jordbruk med vatten. – För att förbättra vattenbalansen

Trädplantering binder koldioxid och hindrar ökenutbredningen. Foto: David Shankbone

måste vi ha en mer effektiv användning av naturliga vattenkällor och även hitta nya sätt att producera vatten. Vi på Keren Kajemet har beslutat oss för att bekämpa klimatkrisen med alla resurser

vi har, säger dr Doron Markel. – Om vi hanterar vattenbristen och bevarar skogarna – här i Israel och i övriga världen – har vi en chans att hålla ut och även vinna, avslutar han. □

Till vänster syns Keren Kajemets verksamhetschef Max Federmann för några år sedan, när planteringen i området inte hade börjat.

Tiotusentals judar i Ukraina väntas fly till Israel

Förra månaden välkomnade Keren Kajemet över 100 barn som flydde från kriget i Ukraina och försåg dem med mat, förnödenheter och en säker plats att bo i Israel.

Foto: KKL-JNF

Ukrainska flyktingar trotsar minusgrader och inferno av rysk beskjutning när de flyr för sina liv. Traumatiserade och med knappt något mer än kläderna de bär på ryggen är de desperata efter mat, kläder och tak över huvudet.

Keren Kajemet mobiliserar lokala team för att möta de judiska ukrainska flyktingarna vid gränsövergångarna och ge dem den hjälp de behöver, nu och under de kommande veckorna.

Rysslands invasion av Ukraina har skapat den värsta europeiska flyktingkrisen sedan andra världskriget. Mer än tio miljoner människor har nu flytt sina hem i Ukraina på grund av den ryska invasionen, enligt FN:s flyktingkommissariat. Förutom de fyra miljoner som har lämnat

landet till grannländerna, tros ytterligare 6,5 miljoner människor vara på flykt inne i det krigshärjade landet.

Keren Kajemet (KKL) mobiliserar för att möta judiska flyktingar vid gränsövergångarna till Polen, Slovakien och Ungern med omedelbar humanitär hjälp. Det finns inget slut på mängden humanitär bistånd som behövs för att hjälpa flyktingarna. Det är främst kvinnor och barn som flyr, eftersom män mellan 18 och 60 år är förbjudna att lämna Ukraina enligt landets krigs lagar.

Med ditt stöd kommer KKL att distribuera viktig humanitär hjälp till de judiska samhällena i Ukraina, som omfattar uppemot 250 000 personer.

Jewish Agencys ledare Amira Ahronovitz beskriver organisationens pågående

operation för att rädda judar som bor i Ukraina. Hon pekar på en avgörande skillnad mellan den nuvarande flyktingkrisen och andra i den judiska historien: – Den största skillnaden är att vi nuförtiden har en stark stat Israel som kan ge en fristad och som har stöd av ett starkt judiskt folk över hela världen, säger Ahronovitz och berättar att Jewish Agency förutsåg en kris i området och tidigt började göra beredningsplaner.

Organisationen har haft en storskalig närvaro i regionen under många år och kunde omedelbart sätta in hjälp där det behövdes.

– Från första dagen av kriget i Ukraina startade Jewish Agency med operationer som samtidigt inleddes i fyra länder som gränsar till Ukraina - Rumänien, Molda-

vien, Ungern och Polen, där vi tog emot tusentals judiska flyktingar, konstaterar Ahronovitz.

I samarbete med den filantropiska organisationen International Fellowship of Christians and Jews öppnade Jewish Agency en akut journal för judar i Ukraina som har tagit emot över 28 000 samtal.

– Omfattningen och komplexiteten i den här operationen liknar inte något vi någonsin har varit involverade i tidigare, säger Ahronovitz.

Tusentals ukrainska judar har redan anlänt till Israel och Jewish Agency förväntar sig att antalet kommer att nå 15 000 under den kommande månaden. De flesta har anlänt till Israel med få tillhörigheter förutom kläderna de bär med sig, konstaterade hon.

– Ett stort långsiktigt fokus måste ligga på deras integration i Israel. Det måste till en enorm nationell insats för att se till att dessa nya immigranter får bostäder, sysselsättning, ekonomiskt stöd, lär sig hebreiska och mycket mer – allt för att de ska kunna börja ett framgångsrikt nytt liv i Israel. I detta sammanhang spelar Keren Kajemet LeIsrael (KKL) en viktig roll, säger Max Federmann, verksamhetschef på Keren Kajemet Israelfonden i Sverige.

Keren Kajemet LeIsrael (KKL) har sedan organisationen grundades år 1901 förberett marken för alla de miljontals judar som genom åren invandrat till det heliga landet.

För att göra landet Israel beboeligt för fler invånare har KKL dikat ut stora områden med sumpmark, planterat över 250 miljoner träd, anlagt hundratals vattenreservoarer, arbetat med miljöforskning, vattenrening, vattenavsaltning, ekoturism, utbildning och infrastrukturutveckling.

KKL är även engagerad i byggandet av skolor och ungdomsmiljöer samt med att bygga hela samhällen.

– Med ditt stöd kommer Keren Kajemet att distribuera viktig humanitär hjälp till de judiska samhällena i Ukraina via de tre stora gränsövergångar till Polen, Slovakien och Ungern via våra kontor i Ukraina, Tjeckien och Ungern, säger Max Federmann.

– Din gåva kommer också att skapa förutsättningar och acceptabla levnadsvillkor för alla de judar som nu kommer till Israel för att integreras i det israeliska samhället, betonar han.

– Den 15 april, på kvällen, började Pesach-helgen. Pesach firas till minnet av uttåget ur Egypten och är den helg som format den judiska religionen i grunden. Det är symboliskt att det just vid denna tidpunkt sker en "utvandring ur Ukraina" till det förlovade landet Israel, säger Max Federmann. □

En man ropar ut sin förtvivlan framför ett sönderbombat hus i Charkiv.

Foto: Depositphotos

Den dramatiska historien om Ukrainas judar

Antalet judar i Ukraina har på grund av pogromer och Förintelsen minskat till omkring en tiondel av de 2,7 miljoner som bodde där i början av 1900-talet.

Trots detta har landets judiska befolkning länge varit en av de största i Europa.

Det som idag geografiskt utgör Ukraina har varit platsen för ett av världens största judiska samhällen och judarnas historiska rötter sträcker sig långt tillbaka i tiden. Dokument vittnar om att det redan på 300-talet fanns judiska bosättningar på Krim.

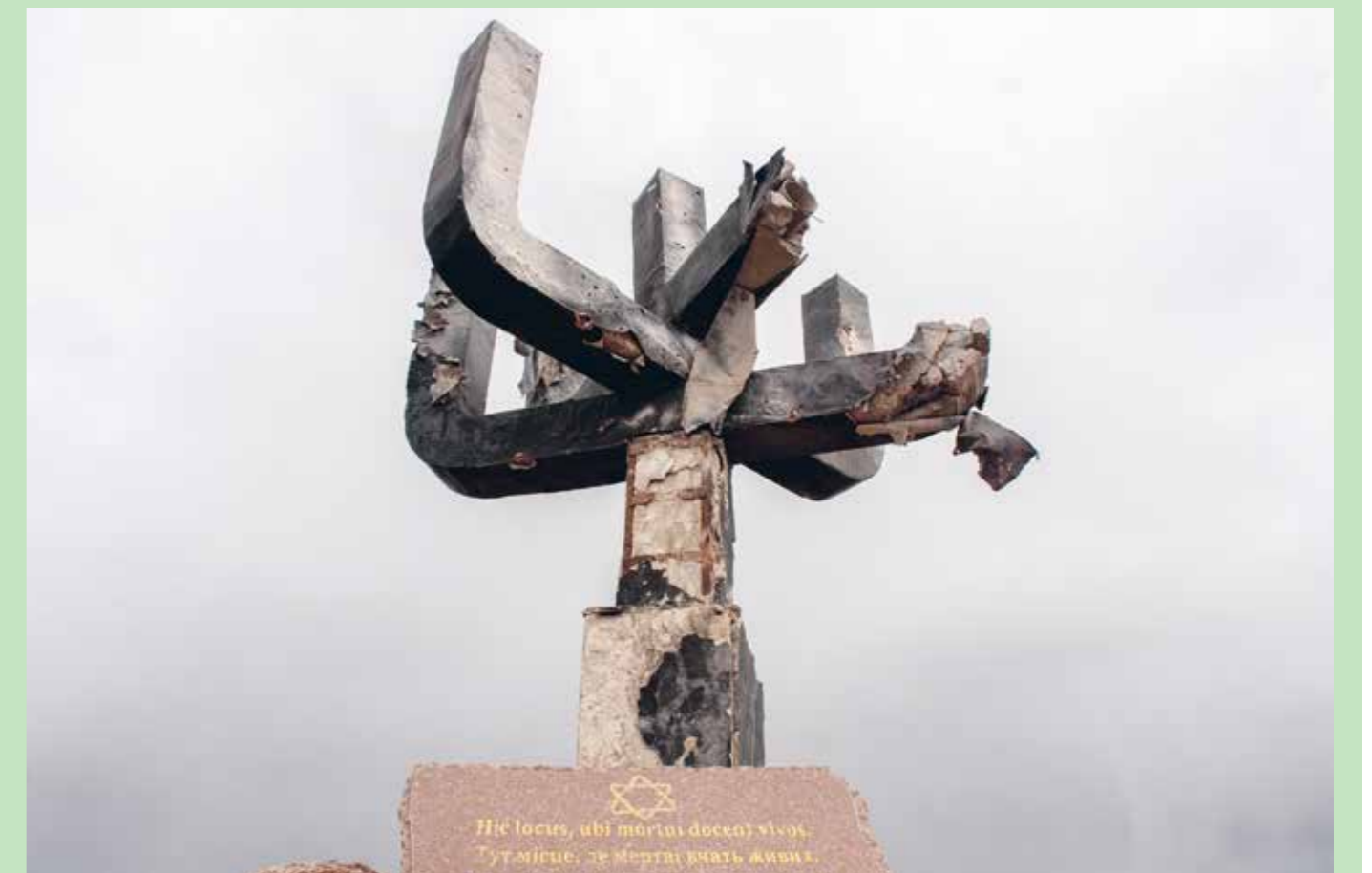
Endast Frankrike, Storbritannien, Ryssland och Tyskland har en större judisk befolkning än Ukraina. Ungern har ungefär lika stor.

Landet har också varit en plats för grov och hänsynslös antisemitism. Från slutet av 1800-talet utsattes judarna i landet för pogromer och restriktioner var de kunde bo och vilka anställningar de kunde få.

I början på 1900-talet var antalet judar i Ukraina omkring 2,7 miljoner.

Från slutet av 1800-talet utsattes judarna i landet för pogromer under Tsar-väldet och mellan 1918 och 1921 skedde antijudiska upplopp över hela landet där ukrainska bönder, polska stadsbor och ryska soldater rånade sina judiska grannar ostraffat.

Det totala antalet dödsfall kopplade till dessa pogromer var långt över 100 000 och ungefär 600 000 judiska invånare tvingades fly landet. Ungefär två tredjedelar av alla judiska hem och över hälften av alla judiska företag i regionen plundrades eller förstördes.

Ryska bomber har förstört ett monument för Förintelsens offer nära Charkiv.

Foto: Depositphotos

Många av judarna från Östeuropa invandrade till Tyskland där agitationen mot judarna tog fart under och efter första världskriget. De antisemitiska strömningarna kulminerade i Tyskland och kringliggande länder på 1930-talet och med Förintelsen av sex miljoner judar under andra världskriget.

Mellan 1941 och 1944 mördades mer än en miljon judar som bodde i Sovjet

av Nazityskland. Flertalet av dem döddes i Ukraina där de flesta sovjetiska judar bodde. I september 1941 mördade tyska soldater, assisterade av ukrainska kollaboratörer, 34 000 judar vid Babi Yar utanför Kiev.

Under Sovjettiden begränsades judarnas medborgerliga rättigheter kraftigt och antalet judar nästan halverades un-

der den period då Ukraina var ockuperat.

När Sovjetunionen föll samman och Ukraina blev ett fritt land flyttade många judar i Ukraina till Israel. Rysslands annektering av Krim år 2014 och krigföring i östra Ukraina har enligt israeliska myndigheter gjort att mer än 30 000 judar flydde från Ukraina till Israel mellan år 2014 och oktober 2018. □

Ukrainska flyktingar trotsar minusgrader och inferno av rysk beskjutning när de flyr för sina liv. Eftersom män inte får lämna är det främst kvinnor och barn som strömmar in på gränsövergångarna mot grannländerna.

Foto: KKL-JNF

Ett 100-tal föräldralösa barn från ett barnhem i staden Zhytomyr 14 mil väster om Ukrainas huvudstad Kiev, anlände till Israel i mars.

Foto: KKL-JNF

13 000 judar har hittills anlänt

Israel hade i mitten av mars under de senaste två månaderna välkomnat 13 391 nya invandrare från Ukraina och angränsande länder, enligt Integrationsministeriets statistik.

Keren Kajemet har mobiliserat för att hjälpa så många människor som möjligt i de judiska samhällena i Ukraina, som består av omkring 250 000 personer.

Två tredjedelar av dem som hittills anlänt är från Ukraina. En betydande del är från Ryssland men också från Vitryssland och Moldavien.

700 judar hade redan i början av mars anlänt till de centra som upprättats för de judar som nu vill flytta till Israel. Sedan de har flygits till Israel kommer de att bo på hotell runt om i landet i ungefär en månad innan de flyttar till sina permanenta bostäder, belägna i samhällen över hela Israel.

De tre första flygen med totalt 200 invandrare, tillsammans med ett 100-tal föräldralösa barn från ett barnhem i staden

Barnen från barnhemmet i staden Zhytomyr möttes av Israels generalkonsul i Rumänien vid gränsen till Ukraina.

Foto: KKL-JNF

Zhytomyr 14 mil väster om Ukrainas huvudstad Kiev, anlände till Israel söndagen den 6 mars.

Barnen placerades på Keren Kajemets Center för skogsutbildning i Nes Harim, endast några kilometer från Tzora-skogen där Raoul Wallenberg Park nu håller på att anläggas. Barnen är i åldrarna 2-18 år och anlände tillsammans med 40 anställda från barnhemmet i Zhytomyr.

Keren Kajemet kommer att ta hand om barnen och personalen under deras vistelse i Israel och kommer att anordna aktiviteter för barnen och tillhandahålla Torah-studier, enligt önskemål från barnhemspersonalen.

Situationen i Ukraina är oroande, särskilt situationen för barnen, och vi beslutade att öppna portarna till vår anläggning i Nes Harim för att ta emot och hjälpa barnen så mycket som möjligt under denna komplexa period, säger Keren Kajemets världsförande Avraham Duvdevani.

Traumatiserade, och med knappt något mer än kläderna de bar på sin rygg, korsade de judiska föräldralösa barnen den ukrainska gränsen till Rumänien, gående på vägen i minusgrader. De möttes sedan av en anställd på det israeliska konsulatet och flögs därefter till Israel.

Keren Kajemets center i Nes Harim, som ligger några mil väster om Jerusalem, kommer att vara en säker, varm och omfamnande tillflyktsort för de föräldralösa barnen från Ukraina. För att se till att alla barn känner sig hemma ser Keren Kajemet till att alla nödvändiga ting för dagligt bruk samt lämpliga lekredskap för barns rekreation finns tillgängliga

under deras månadslånga vistelse. Under hela månaden kommer centret att hålla utbildningsaktiviteter för barnen,

inklusive musikaliska spel och utbildning under dagen, aktiviteter på kvällen samt studiebesök. □

Barnen från staden Zhytomyr placerades på Keren Kajemets Center för skogsutbildning i Nes Harim.

Foto: KKL-JNF

Skolan i Zhytomyr bombades den 4 mars. Då hade redan barnen på det judiska barnhemmet i närheten lämnat staden.

Foto: Depositphotos

Vem är Volodymyr Zelensky?

Volodymyr Zelensky föddes av judiska föräldrar i södra Ukraina. Han förlorade delar av sin familj i Förintelsen. På den högra bilden besöker han sin farfars grav i samband med Segerdagen över nazismen den 9 maj 2019.

Foton: President.gov.ua/Facebook

Ukrainas president Volodymyr Zelensky fick 73 procent av rösterna i valet år 2019.

Hans ledarskap i samband med Rysslands invasion av Ukraina har gett honom stor internationell uppbäckning och han har även beskrivits som en symbol för det ukrainska motståndet mot Rysslands angrepp.

Volodymyr Zelensky föddes av judiska föräldrar i industrimetropolen Kryvyi Rih i södra Ukraina. Han förlorade delar av sin familj i Förintelsen

1995 började han läsa juridik och tog år 2000 en juristexamen. Istället för att bli jurist blev det en skådespelarkarriär där han slog år 2015 igenom via huvudrollen i den populära tv-serien "Folkets tjänare", där han spelar en ukrainsk president som bekämpade korruptionen.

Volodymyr Zelensky vann 2019 års presidentval och hans valrörelse "Folkets tjänare" blev då även ett parti.

I juli 2019 fick "Folkets tjänare" en övertygande seger i partiets första parlamentsval.

Volodymyr Zelensky är landets hittills yngste president. Trots landets antisemitiska historia har Volodymyr Zelenskys judiskhet inte varit ett hinder för honom att leda landet och bli en symbol för nationen.

Mer än 90 procent av Ukrainas befolkning stödjer Zelenskys agerande, stödet är mer än 80 procent även i de rysktalade regionerna i östra och södra Ukraina.

En undersökning från Pew Research Center från år 2019 visar att Ukraina har lägst antisemitism av alla central- och östeuropeiska länder, konstaterar Judisk

krönika i sitt porträtt av Ukrainas president.

Zelensky beskriver själv hur han kom från en vanlig sovjet-judisk familj, där de flesta inte var religiösa. En anledning var att judarna inte hade någon möjlighet att utöva sin religion i Sovjetunionen.

Under den sovjetiska tiden firades alltid den 9 maj som segerdagen i Stora fosterländska kriget med parader av Sovjetarmén på Röda torget i Moskva. Under Sovjet-tiden firades denna dag även i Ukraina.

Den 9 maj 2019 besökte Ukrainas president Volodymyr Zelensky sin farfars grav. Han publicerade en bild från händelsen på sin Facebook-sida och skrev:

"Idag är jag vid min farfar Semyon Ivanovich Zelenskys grav. Han gick igenom

hela kriget och kommer för alltid till förbli i mitt minne som en av de hjältar som försvarade Ukraina från nazisterna. Det är synd att vi så sällan nämner veteraner, våra far- och morföräldrar. Vi borde vara tacksamma mot dem varje dag.

Idag är det den 9 maj. Det här är vår Thanksgiving. Tack för att nazismens omänskliga ideologi är ett minne blott. Tack till de som kämpade mot nazismen – och vann. Vi är tacksamma för möjligheten att födas och leva.

Kriget påverkade varje ukrainsk familj. Ukrainarnas bidrag till segern var enorm. Ingen har rätt att privatitera denna seger, att säga att det hade kunnat ske utan ukrainare.

Vi minns de som dog. Och vi respekterar de som fortfarande lever, det är väldigt få kvar. Glad segerdag över nazismen!" □

Mikael Oscarsson

Kate Wacz

Max Federmann

Ruben Agnarsson

Ulf Christiansson

Stig Lindell

Totte Rajamäki

Galakväll
tribute
Raoul Wallenberg
Uppsala Life Arena 23 april kl. 19.00

Beställ biljetter
(100 kr) här:
Tickster
Sök på "Raoul" på tickster.com

Han var utsänd av Sverige för att rädda ungerska judar

En park som hyllar Raoul Wallenberg

En halvtimmes bilresa från Jerusalem, i området Tzora utanför Bet Shemesh, ska en park anläggas som hyllar den svenske diplomaten Raoul Wallenbergs gärning i Budapest under andra världskrigets slutskede.

Platsen ligger i ett populärt rekreationsområde dit många israeliska familjer reser på helgerna för att njuta av friluftsliv och natur.

Dessa skogar utgör en del av den slätt i Judéen med öppna ytor som förbinder bergen i Jerusalem i öster med bergens nedre fot i väster. Skogarnas betydelse beror på deras läge som gränsar till låglandet och kustslätten, ett område där inga andra större skogsområden finns kvar.

Tzora- och Eshtaolskogarna är de första betydande skogsområdena som finns kvar i landets mitt när man reser från havet till Jerusalembergen. De öppna ytorna i områdena används idag för rekreation och utomhusaktiviteter och ligger inom räckhåll för dagsresor från både Tel Aviv och Jerusalem.

Skogarna spelar en viktig roll på grund av sitt läge och synlighet längs huvudtrafiklederna. Den skogklädda landsbygden är rik på kulturarv från den bibliska perioden och genom historiska omvälvningar som ägde rum därefter – fram till den sionistiska vägen som skapat en judisk bebyggelse i området sedan slutet av 1800-talet.

Keren Kajemet har redan byggt en rad picknickplatser och observationsplatser i området samt skapat markerade van-

En park i Israel till minne av en av Sveriges största hjältnar blir en påminnelse både till Israel och till Sverige om den heroiska insats som Raoul Wallenberg utförde.

Det populära rekreationsområdet i Tzora kommer nu att kombineras med en minnesplats för Raoul Wallenberg

dringsleder. Tzoraskogen ligger i "Simsons land", som beskrivs i Domarboken: "och Herrens Ande började röra honom medan han var i Mahaneh Dan, mellan Tzora och Eshtaol" (Dom 13:25). Tzora förknippas med den bibliska hjältens födelseplats.

Skogen är en samlingspunkt och attraktion för många besökare tack vare sitt bekväma läge nära väg 38 och ger olika alternativ för att tillbringa tid ute i naturen.

Det populära resmålet kommer nu att kombineras med en minnesplats för Raoul Wallenberg, vars legendariska livsgärning möter stor uppmärksamhet i Israel.

Den 26 november 1963 gav Yad Vashem honom heders titeln "Righteous Among the Nations". År 1987 blev Raoul Wallenberg hedersmedborgare i Israel.

Raoul Wallenberg är även en av Sveriges mest kända hjältnar internationellt. Ingen annan svensk har blivit hedersmedborgare i fem länder: USA, Kanada, Israel, Ungern och Australien.

Ingen annan svensk var så operativ – tillsammans med övrigt ambassadpersonal i Budapest – i kampen mot nazisternas folk mord.

Många av dem som räddades av Raoul Wallenberg, och deras efterkommande, bor idag i Israel. En av dem är Tomas Vogel, som hösten 1944 levde med sin familj i ett stängt ghetto nära Donau.

I slutet av oktober 1944 räddades han, tillsammans med sin mamma och två systrar, i en dramatisk räddningsaktion av Raoul Wallenberg. Idag bor han med sina barn och barnbarn i Israel.

– Han köpte loss oss. Vi var en koloni på

Raoul Wallenberg räddade tiotusentals judar i Budapest. Många av dem och deras efterlevande bor idag i Israel.

800 personer. Jag såg honom från en meters avstånd – en lång, ståtlig man, nästan två meter. Jag såg väskan. Jag fick mitt liv som en present, förklarar Tomas Vogel så här drygt 75 år senare.

Svenskhusen och svenska skyddspass i Budapest räddade även livet på Kate Wacz, samt hennes mor och bror.

– Vi kommer aldrig att glömma att vi blev räddade och kommer alltid att vara tacksamma till Raoul Wallenberg, säger Kate, som idag bor i Sverige.

När Keren Kajemet Sverige nu anläg-

ger parken, är syftet att påminna om de hjältemodiga insatser som den svenske diplomaten utförde i slutet av andra världskriget.

Parken ska uppmärksamma den svenske diplomatens osjälviska insats för att i svenska UD:s namn rädda tusentals judar från Förintelsen.

Förutom den fasta installationen i parken planeras även en digital utställning i området som ger bakgrunden till Raoul Wallenbergs uppdrag och varför sanningen om vad som sedan hände den svenske diplomaten är höljt i dunkel.

– En park i Israel till minne av en av Sveriges största hjältnar blir en påminnelse både till Israel och till Sverige om den heroiska insats som Raoul Wallenberg utförde, säger Max Federmann, verksamhetschef på Keren Kajemet.

– Det blir dessutom en påminnelse till ryska och svenska myndigheter om att han inte är glömd.

Den ursprungliga tanken var att inviga parken sommaren 2021. På grund av två år med corona-restriktioner är invigningen framflyttad. □

Sveriges ambassadör Erik Ullman besöker området där Raoul Wallenberg Park kommer att anläggas. Foto: Jorge Novominsky, KKL-JNF

Med din hjälp kan planerna på ett digitalt museum förverkligas

Sista veckan i februari år 2020 besökte jag Park Sweden för att planera utformningen och uppbyggnaden av Raoul Wallenberg park tillsammans med projektteamet. Under samma resa träffade jag Tomas Vogel, som räddades av Raoul Wallenberg i Budapest när han och familjen var på väg till Donau för att avrättas hösten 1944.

Dessutom träffade vi Isaac Herzog, som då var ordförande för Jewish Agency men som nu blivit president i Israel, för en intervju som kan ses på vår Youtube-kanal.

Trots ett år av nedstängningar och olika former av restriktioner, har planeringsarbetet och uppbyggnaden av parken fortsatt, om än i ett något långsammare tempo. Nu ökar vi tempot i projektet. Parken, som ligger i ett naturskönt område nära Jerusalem, är ett mycket populärt utflyktsmål för många israeler, betonade Isaac Herzog för oss.

Parken kommer bland annat att omfatta ett interaktivt utomhus museum som en hyllning till Raoul Wallenberg. Med sina smarta mobiltelefoner kommer besökare att ta del av Raoul Wallenbergs gärning i Budapest via ett antal så kallade QR koder.

Det finns knappast någon person som bättre förenar Sverige och Israel på ett så påtagligt sätt som Raoul Wallenberg. Nu i juni var Sveriges ambassadör i Israel, Erik Ullman, på besök för att se hur parken växer fram.

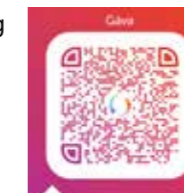
I vår strävan att förbättra relationerna mellan våra länder är uppbyggnaden av parken och spridandet av kunskapen om Raoul Wallenberg ett viktigt steg, vilket bekräftades under vår intervju med Isaac Herzog.

Han framförde ett starkt budskap till Israelvänner om projektets betydelse. Nu hoppas vi att du vill stödja projektet

med en gåva. Alla bidrag är välkomna och uppskattade, stora som små. Som bidragsgivare kommer du med i den speciella bok som etableras i Jerusalem, samt en QR baserad lista på plats. Med din gåva stärker du banden mellan våra länder.

Använd swish 123 204 66 47 eller bankgiro 733-9518 till färdigställandet av Raoul Wallenberg Park. Märk betalningen "Raoul Wallenberg" (gäller även betalning via internetbank).

Max Federmann Verksamhetschef, Keren Kajemet Israelfonden

Tomas Vogel och Max Federmann i Raoul Wallenberg Park.

Herzog om Raoul Wallenberg Park

– Raoul Wallenberg var en av de största rättfärdiga i historien som räddade många judar.

– Jag uppmanar understödjare att bli involverade och bidra till detta unika projekt. Jag känner personligen väldigt många judar som flydde till Sverige efter andra världskriget. Sverige öppnade då sina gränser och var en plats för flyktingar.

Isaac Herzog Israels president

”

Foto: Elad Brami

Else Ullman, samt hennes mor och syster, fick hjälp att fly till Sverige – samma dag som Donau gick från Oslo med hennes pappa ombord: "Vi flydde till friheten och han flydde till koncentrationslägret", säger hon. Foto: Ruben Agnarsson

UD: Från likgiltighet till aktivism och byråkratiskt motstånd mot Förintelsen

Fram till hösten 1942 byggde UD byråkratiska pappersväggar för förföljda judar som ville fly till Sverige. Efter Éviankonferensen i juli 1938 bad Sverige Tyskland att stämpla ett J i judiska pass för att underlätta avvisning vid gränsen.

När Förintelsen i september 1942 nådde Norge blev Sverige den första suveräna staten – sedan Nazityskland inledde sin förföljelse av judar år 1933 – som i samtal med tyskarna klargjorde att alla judar från en tredje stat var välkomna.

De norska flyktingarna som kom till Sverige förvandlade svensk flyktingpolitik inifrån. Landsfiskalerna vid gränsen samtalade via telefon med UD angående varje enskilt flyktingärende när Sveriges nya politik mejslades fram.

I oktober 1942 inleddes arresteringen av alla judar i Norge och all judisk egendom drogs in till staten. 776 judar deporterades till Auschwitz via lastfartyg. 738 dog, medan 38 överlevde. Av Norges cirka 2 100 judar flydde omkring 1 200 judar till Sverige.

De norska judarnas öde var den enskilt största nyheten i svensk dagspress under 1942.

De sista åren av kriget kontaktade svenska diplomater tyska kollegor i Oslo, Berlin, Vichy, Köpenhamn och Budapest och hävdade att judar hade en svensk anknytning till Sverige, vilket ofta var ren lögn.

Upptäckten att svenskt medborgarskap innebar skydd för judar som skulle deporteras, fick svenska diplomater att delta i dagliga förhandlingar med

Norska flyktingar vid svenska gränsen.

Ungerska judar samlas för deportation 1944.

tyska myndigheter runt om i Europa.

När de närmare 8 000 danska judarna hösten 1943 flydde från Danmark tog UD emot dem med öppna armar. Nästan alla danska judar lyckades fly över Öresund med hjälp av danska och svenska fiskebåtar i en av de största enskilda aktionerna mot nazisternas judeutrotningar under andra världskriget.

Sveriges regering gjorde ett officiellt uttalande i Sveriges radio den 2 oktober 1943 där Nazityskland varnades för konsekvenserna om de danska judarna utsattes för samma behandling som judar i Norge och andra ockuperade länder.

För första gången sedan Hitler kom till makten 1933 uttryckte en suverän europeisk stat även offentligt sin villighet att oivillkorligt ta emot judar som flydde från nazisterna.

På plats i Budapest kunde sedan den svenske diplomaten Raoul Wallenberg – med stöd av detta byråkratiska motstånd från svenska UD – rädda tiotusentals människor genom att dela ut svenska skyddspass, erbjuda boende i svenskhusen och hävda svensk anknytning för ungerska judar som hotades av Förintelsen. □

Skyddspass.

Sverigebesök i Raoul Wallenberg Park

I mitten av april besökte de kristdemokratiska riksdagsledamöterna Mikael och Magnus Oscarsson det skogsområde utanför Jerusalem där Raoul Wallenberg Park nu håller på att växa fram.

– Den svenske diplomaten Raoul Wallenberg är en av världens mest kända svenskar och även en nyckel när det gäller Sveriges relation med Israel, betonar de.

Förutom besöket i Raoul Wallenberg Park träffade de båda bröderna under sitt Israel-besök även Israels förre Sverige-ambassadör Isaac Bachman i Knesset, där de fick ett samtal med Knessets talman Mickey Levy och en guidad rundtur i det israeliska parlamentet.

Magnus och Mikael Oscarsson har ett långvarigt politiskt engagemang för att uppmärksamma den svenske diplomatens insatser i Budapest i krigets slutskede när han som UD:s utsände räddade tiotusentals judar från Förintelsen.

Max Safir, som var god vän till Mikael Oscarsson och hans familj, har en minnesplakett i Raoul Wallenberg Park. Förutom att Max Safir stötte på Mikael om att starta Förintelsedagen i riksdagen och drev på om resorna för riksdagsledamöter till Polen, så reste han dessutom runt i skolor och berättade om sina upplevelser och skrev även en bok.

– Han var också den som gav förslaget till ett Förintelsemuseum i Stockholm, säger Mikael Oscarsson.

Magnus Oscarsson lade förra året ett förslag i riksdagen om att skapa ett museum över Raoul Wallenbergs gärning i riksdagen. – Raoul Wallenberg är en av världens mest kända svenskar och runt om i världen finns det minnesmärken om Raoul Wallenberg. I exempelvis kända Holocaustmuseum Yad Vashem i Jerusalem finns det en del som handlar om Raouls liv och gärning. Men i Sverige, Raouls hemland, finns inget, betonade han.

Hösten 2020 och 2021 motionerade Magnus Oscarsson om behovet av en ny utredning om Raoul Wallenbergs öde.

– Att vi fortfarande 2020 inte vet med all säkerhet vad som hände Raoul Wallenberg är en stor skam och ett sår som inte läker förrän sanningen är genömligt, menar han. Även Mikael Oscarsson har motionerat i riksdagen om Raoul Wallenberg-frågan vid

Mikael och Magnus Oscarsson har ett långvarigt politiskt engagemang för att uppmärksamma den svenske diplomaten Raoul Wallenbergs insatser i Budapest. I mitten av april besökte de Raoul Wallenberg Park utanför Jerusalem. **Foton: Privat**

en rad tillfällen.

I höstas krävde han att regeringen till-sätter en ny oberoende utredning om den officiella hanteringen av Raoul Wallenbergs öde och att regeringen utreder om hanteringen av det det så kallade miljärldänet påverkade regeringens hantering av den svenske diplomatens försvinnande.

Mikael har även haft riksdagsdebatter med de båda utrikesministrarna Margot Wallström och Ann Linde om Sveriges passivitet och hemlighetsmakeri angående Raoul Wallenbergs öde och har på senare år fått se flera framsteg.

Hösten 2019 offentliggjorde regeringen ytterligare 40 000 sidor handlingar från 1970 fram till 2018 i det omfattande arkivet över Raoul Wallenbergs öde och de senaste

Max Safir har en minnesplakett i Raoul Wallenberg Park.

åren har Ann Linde vid flera tillfällen tagit upp frågan om Raoul Wallenberg med sin ryske kollega Sergej Lavrov som lovat att öppna ryska arkiv.

I samband med Raoul Wallenbergs dag år 2021 anordnade Mikael Oscarsson en

Magnus och Mikael Oscarsson i Raoul Wallenberg Park.

hearing i riksdagen där en rad nya upptäckter i Raoul Wallenberg-forskningen presenterades och diskuterades. Mikael Oscarsson är talare på den Raoul Wallenberg-gala som anordnas på Uppsala Life Arena nu på lördag kl. 19 (se artikel här intill).

Missa inte: Raoul Wallenberg tribute

Välkommen till en gala-kväll som hedrar Raoul Wallenbergs gärning, den medmänsklighet han visade och de människor han räddade.

Den 23 april kl. 19.00 kommer Raoul Wallenbergs gärning att uppmärksammas med sång och tal under en gala i Uppsala Life Arena. Kvällen kommer bland annat att skildra den utsatthet som judarna upplevde i Europa under 1900-talet. Mitt i denna mörka period i vår kontinentens historia blev Raoul Wallenberg i slutet av andra världskriget utsänd av Sverige för att rädda judar i Budapest.

Riksdagsledamot Mikael Oscarsson, som har initierat en rad riksdagsdebatter om Raoul Wallenbergs öde, kommer att medverka, liksom Kate Wacz som tillsammans med sin mor och bror räddades av Raoul Wallenberg via svenskhusen och de svenska skyddspassen.

Dessutom deltar Max Federmann, verksamhetschef för

Raoul Wallenberg blev i slutet av andra världskriget utsänd av Sverige för att rädda judar i Budapest.

Keren Kajemet, som bygger en park och ett digitalt museum i Israel för att hedra den svenska diplomaten, och Ruben Agnarsson, journalist och tv-producent som uppmärksammat Raoul Wallenbergs insatser och öde i tv och tidningar.

Sångaren och musikern Ulf Christiansson kommer att sjunga under kvällen och

Totte Rajamäki är sångare i succébandet "A tribute to Dire Straits" som har turnerat land och rike runt inför fulla hus med repertoarer från Dire Straits och Mark Knopfler.

kapellmästare Stig Lindell och sångaren Totte Rajamäki kommer att framföra musik, bland annat av Mark Knopfler, vars pappa flydde Ungern 1938 medan hans farbror Alfred stannade kvar och mördades i Förintelsen.

Totte Rajamäki är sångare i succébandet "A tribute to Dire Straits" som har turnerat land

och rike runt inför fulla hus med repertoarer från Dire Straits och Mark Knopfler.

Sedan förra Sverigeturnén har bandet turnerat i Europa och blivit större och större. Hösten 2022 åker bandet runt i Sverige i hela 32 städer.

Efter en hyllad Europaturné är redan en ny inbokad med fler länder och större lokaler. □

Mikael Oscarsson

Kate Wacz

Max Federmann

Ruben Agnarsson

Ulf Christiansson

Stig Lindell

Uppsala Life Arena 23 april kl. 19.00

Beställ dina biljetter (100 kr) här:

Tickster

Sök på "Raoul" på tickster.com

Raoul Wallenberg var en svensk hjälte som bör hedras i Sverige på samma sätt han hedras i Israel och världen över. Fint att se att han får en park. Hoppas det kommer en park i Sverige också.

Sebastian Staket, grundare av Heart of Evangelism

Angeläget att lyfta fram en livsgärning som lyckades rädda liv i en tid då många förblev passiva. Att stanna upp i en park kan ge tillfälle till tilltal. Må vi alla inspireras till handling!

Margareta Persson, företagare

Det judarna utsattes för under Förintelsen gör att vi har ett ansvar för att se till att detta inte händer igen. Raoul Wallenberg räddade judar på uppdrag av Sverige. En park om hans livsgärning inspirerar oss idag.

Eskil Burenfjäll, entreprenör

När en svensk utrikesminister för första gången på tio år togs emot av Israel stod Raoul Wallenberg i fokus.

Under ett möte i Jerusalem med sin kollega Yair Lapid i oktober förra året visade Sveriges utrikesminister Ann Linde kopior på sidor från den svenske diplomaten Raoul Wallenbergs anteckningsbok från hans tid i Budapest under Förintelsen.

I anteckningsboken fanns en lista över judar som Wallenberg gav skyddspass åt och räddade. Ett av namnen var "Josef Thomas Lempel", Yair Lapid's far, som efter att ha räddats flyttade till Israel där han

Israels utrikesminister Yair Lapid rördes till tårar när fick se dokument som visade hur hans pappa räddades från Förintelsen av Raoul Wallenberg.

Foto: Andreas Enbuske/UD

En nyckel för Sveriges relationer med Israel

blev journalist och politiker med namnet Tommy Lapid.

Utrikesminister Yair Lapid betonade diplomaten Raoul Wallenbergs betydelse för hans familjs överlevnad.

– I mina föräldrars hus finns en trälåda där min bortgångne far förvarade några souvenirer som han hade kvar efter Förintelsen. Det finns ett gult märke med bokstaven J, Jude, några fotografier och brev som på något sätt överlevde kriget, sade han i mötet med Ann Linde.

– Och det finns ett "Wallenberg-pass", ett dokument fyllt med sigill och underskrifter, utformat för att dölja det faktum att Raoul Wallenberg praktiskt taget inte hade någon behörighet att ge det till min far. Men det gjorde han. Han gav svensk immunitet till min far och farmor, tog dem under sina vingar och räddade deras liv.

– Om det inte varit för en modig svensk diplomat hade jag inte stått här idag, sade Yair Lapid och betonade att Sverige och Israel har en djup och långvarig vänskap, med omfattande handels- och kulturband.

Han beskrev hur den politiska argumentationen under de senaste åren har fått länderna att glida isär. – Idag håller vi på att ändra på det. I samtalen mellan oss kom vi överens om att vänner inte behöver vara överens om allt. Enligt min mening är vänskap också förmågan att lyssna på kritik, att höra olika åsikter, sade Yair Lapid och uttryckte uppskattning inför Ann Lindes uttalade engagemang för Israels säkerhet och för judarnas rätt till en stat i sitt historiska hemland.

Han tackade också för Sveriges åtagande

vid Malmö internationella förintelseforum.

– Vi är mycket tacksamma för denna konferens och för er önskan att få kampen mot antisemitism upp på bordet i ert land och i hela Europa.

Sibel Missouri på svenska UD:s press-tjänst beskriver mötet som historiskt.

– Att utrikesministern besökte Israel och mötte den israeliska utrikesministern var avgörande för en återupptagen utrikespolitisk dialog på hög nivå mellan Sverige och Israel. Besöket innebar ett genombrott för relationen och välkomnades varmt av båda sidor. Det senaste svenska utrikesministerbesöket till Israel ägde rum för 10 år sedan.

Vilken roll kan Raoul Wallenbergs gärning och minne ha i relationen Sverige-Israel?

– Regeringen arbetar aktivt för att bevara

minnet av Raoul Wallenbergs gärningar. Genom hans modiga insatser räddades många judar som sedan bosatte sig i Israel. Att Israel, framför allt genom centret för hägkomst av Förintelsen Yad Vashem, vördar hans minne är ett viktigt led i att minnas hans insatser.

Även israeliska UD betonar den svenske diplomatens betydelse för en förbättrad relation.

– Raoul Wallenbergs agerande utgör en hörnsten i relationen mellan det judiska folket och den svenska staten och det kommer för alltid att minnas och erkännas, förklarar den israeliska utrikesministeriets talesperson Dorit Herscovich.

Raoul Wallenberg har blivit hedersmedborgare i USA, Kanada, Ungern, Australien och Israel. Yad Vashem i Israel har utsett Wallenberg till en av de "Rättfärdiga bland

folken". Monument, gator, frimärken och minnesplatser runt om i världen har uppmärksammat den svenske diplomaten. □

I Raoul Wallenbergs dagbok fanns "Josef Thomas Lempel", Yair Lapid's far, som räddades av Wallenberg och sedan flyttade till Israel där han blev journalist och politiker med namnet Tommy Lapid.

Att bli en månadsgivare

Att bli månadsgivare är ett praktiskt och enkelt sätt att bidra till ett grönskande Israel. Anmäl dig som månadsgivare via autogiro genom att maila till info@kkl.nu eller ringa till 08 - 661 86 86 så skickar vi dig en blankett att fylla i. Du kan också ladda ned en autogiroblankett på vår hemsida på länken kkl.nu/autogiro.

Du kan även registrera en periodisk månadsbetalning via

din internetbank – ange bankgiro 5816 – 5515. Mejla oss samtidigt på info@kkl.nu om det belopp du önskar ge varje månad samt till vilket ändamål som pengarna ska gå till. □

Efter att staten Israel bildades fick Keren Kajemet uppdraget att dränera Hula-träsket och förbereda marken för jordbrukso dlingar. På 1990-talet grävdes 90 kilometer med kanaler och en lång plastbarriär lades ned. 2000 hektar har därmed blivit tillgängliga för jordbruk och naturen och fågellivet i dalen kom åter till liv. Foto: KKL-JNF

Från sumpmark och öken till bördig jord och naturområden

Sumpmarker, stenig mark med klippor samt stora ökenområden var resultatet av 2000 år av misskötsel sedan det judiska folket tvingades bort från Israel. När staten Israel bildades började landet blomstra igen.

Upptäcktsresanden Mark Twain skrev i sin resedagbok på 1860-talet från det område som då kallades Palestina: "Av alla länder som finns när gäller dyster natur, tror jag att Palestina måste vara det främsta. Kullarna är kala, de har tråkig färg och är bortstötade i sin form. Dalarna består av fula öknar som täckts av en svag vegetation som ger ett uttryck för att allt är sorgligt och hopplöst."

"Ju längre vi gick desto varmare blev solen, och desto mer stenigt och kallt, motbjudande och trist blev landskapet... Det fanns knappt ett träd eller en buske någonstans. Till och med olivträden och kaktusen, dessa snabba vänner till världens jord, hade nästan övergett landet."

Idag har det som en gång var stenig mark, sumpmark och till och med öken förvandlats till bördig mark i Israel. Långt innan staten Israel bildades skapades kibbutzer av de judar som i vågor anlände till landet. De möttes av sumpmarker i kustområdena, stenig mark fylld av klippor i Galiléen och Judéen, samt ett stort ökenområde i söder. 2000 år av misskötsel sedan det judiska folket hade tvingats bort från området hade satt sina spår.

I början av 1900-talet var Israel ett eldorado för malariumyggor. De hade tagit över Jordan-dalen och

Medlemmar i kibbutz Amir arbetar i Hula-träsket juni 1940. Foto: GPO

kustområdena, som var de enda markområden som judar tilläts köpa eftersom araberna hade förklarat dem obebodiga. 1920 hade mer än en tredjedel av de judiska invånarna malaria. De tog sig an uppgiften att dränera sumpmarker och förändra vattenflödet för att förhindra myggornas fortplantning. 20 år efter statens bildande var Israel officiellt malaria-fritt. Hula-dalen, i hjärtat av den stora syrisk-afrikanska sprickan mellan Golan-höjderna och de galiléiska bergen, rymmer Israels naturliga vattentillgångar. Berget Hermon, det högsta berget i Israel, absorberar smält snö och näringsrika vattenkällor flödar vid bergets fot för att därifrån strömma ned i Jordan-floden.

Flodens väg genom dalen har varit allt annat än enkel. I tusentals år blockerade berget Korazim, med magmatiska bergarter av vulkaniskt ursprung, Jordanfloden. Vattnet i floden samlades i enorma träsk och i mitten låg Hula-sjön. Det här var ett sagoland av naturupplevelser, ett paradys för flora och fauna. Människor å andra

sidan höll sig borta härifrån. Det fätal som vågade leva i närheten av träsket led av malaria.

Efter att staten Israel bildades förändrades situationen. År 1951 gav regeringen i uppdrag åt Keren Kajemet att dränera träsket och förbereda marken för jordbrukso dlingar. Det här var det största ingenjörprojektet i Israel fram tills dess och det sågs som ett fullbordande av den sionistiska visionen. Tillsammans med fördelarna med att dränera sjön uppstod även problem. Torvmarken som exponerades för luften torkade och krympte, och de plöjda klumparna blev till damm och drevs bort av vinden. Tusentals hektar fick överges. Inte nog med det, nitrater och annat organiskt material strömmade ned i Gennesarets sjö och äventyrade vattnets kvalitet.

På den regniga vintern 1991-1992 gav den sjunkande dalen slutligen efter och precis som 40 år tidigare, blev det tydligt att det inte kunde fortsätta på samma sätt längre. Återigen blev det Keren Kajemet som fick uppdraget.

Målet: att ge dalen tillbaka till naturen och till jordbrukarna. Metoden blev att kontrollera vattennivån på torvmarkerna.

Keren Kajemet grävde 90 kilometer med kanaler och lade ned en lång plastbarriär, fem meter djup och 2,8 kilometer lång. Hula-projektet uppnådde flera viktiga mål. Vattnet slutade att flöda ned i Gennesaret vilket gjorde att vattenkvaliteten i sjön kunde bibehållas. Projektet samlar idag in vatten av låg kvalitet från fiskodlingar och andra källor och leder om det för bevattning i närliggande samhällen i bergen. 2000 hektar har därmed blivit tillgängliga för jordbruk.

Naturen i dalen kom åter till liv. 400 olika fågelarter har observerats i Hula-dalen och platsen anses vara en av de viktigaste fågelskådningplatserna i världen. Varje höst och vår flyger över en halv miljard flyttfåglar över detta område.

Sjön och Keren Kajemets besökscenter välkomnar hundratals besökare varje år och bidrar till Galiléens ekonomi. Hula-projektet har tagit hänsyn till att bevara naturen. Hula-sjön som är 100 hektar stor innehåller olika livsmiljöer som hade blivit skadade av dräneringsprojektet. Hula-dalen har blivit en världskänd fågelskådningplats och en viktig turistattraktion.

Projektet föddes utifrån en kris. Det är på många sätt mer komplex och vågat än dräneringsprojektet. Tack vare en ansvarsfull hantering av vattennätverket förvandlades ett svart hål till ett blommande paradys – ett perfekt exempel på ekologisk rehabilitering som har gynnat både människor och naturen. □

Juridisk hjälp vid testamenten

Genom att skriva in Keren Kajemet i ditt testamente är du med och förbättrar framtiden för de familjer som anländer till Israel.

Keren Kajemet är en miljöorganisation i dubbel bemärkelse. Trädplantering är i sig viktigt för klimatet och de träd du planterar efter din bortgång fortsätter att skapa en god livsmiljö för de människor som

bor i landet.

Ingen gåva är för stor eller för liten. Din gåva kan vara pengar eller värdeföremål. En del väljer att testamentera en viss del av sin kvarlåtenskap, andra vill istället testamentera hela.

Ett alternativ till traditionellt testamente är Kaptalförsäkring med Keren Kajemet Sverige som förmånstagare. Du förvaltar ditt kapital och

får samtidigt ut en månatlig livränta genom att teckna en kapitalförsäkring. Medan man är i livet så får man pengar att leva för, månad för månad. Den dag man går bort tillfaller resterande kapital Keren Kajemet.

Har du frågor är du välkommen att kontakta oss på mejl info@kkl.nu eller tele 08-661 86 86 (kontorstid 9-12). □

De träd du planterar efter din bortgång fortsätter att skapa en livsmiljö för de människor som bor i landet.

Gör som oss. Plantera träd.

Östergötlands
SKOGSVÅRDSTJÄNST AB

Rågvägen 3, 612 94 Finspång
Tfn: 070-684 80 97 • E-post: info@skogsvardstjanst.se

Vi lyfter dig upp på ett högre plan!

Stort utbud och bra priser
800 byggliftar i maskinparken.

Service och flexibilitet
Förnyad maskinpark, snabb service och bra utbildning.

Enkla och billiga transporter
Specialbyggda lastbilar när hela Mälardalen.

Mälar-Lift AB

Hemsida: www.malarlift.se • Telefon: 021-81 07 20

Plötsligt händer det...

...är du rätt försäkrad?

FÖRSÄKRINGS kompetens

www.fkomp.com

www.kaabs.se

Israeliska barn förbereder sig på att ta emot föräldralösa judiska flyktningbarn från staden Zhytomyr i Ukraina.

Keren Kajemets personal i Nes Harim hälsar föräldralösa barn välkomna.

Välkommen hem till Israel!

Trädplantering är viktigt för att tränga undan öknen och skapa ett hållbart klimat. Det är vår långsiktiga och strategiska satsning, som vi blivit mest kända för. Mindre känt är vår utveckling av hela samhällen runtom i landet. Denna del av Keren Kajemet Lelsrael (KKL) blir speciellt viktig nu när en stor våg av judar förväntas gå på Aliyah, det vill säga invandra till Israel, som en direkt följd av kriget i Ukraina.

Premiärminister Naftali Bennet, som i skrivande stund är på Ben-Gurion-flygplatsen för att välkomna föräldralösa barn som flugits in från Ukraina, säger i ett uttalande "Detta är vårt uppdrag. Vi kommer att uppfylla denna heliga mission även denna gång".

Premiärministern syftar på den grundläggande tanken i den sionistiska rörelsen som ligger till grund för staten Israels tillkomst, nämligen att Israel skall vara ett säkert tillflyktsland för utsatta judar, oavsett var i världen de finns. Alla judar har, i enlighet med Israels lagstiftning, "rätten att återvända till sitt gamla hemland".

Aliyah- och integrationsminister Pnina Tamano-Shata säger i ett uttalande "Vårt

budskap till judarna i Ukraina är väldigt tydligt: Israel kommer alltid att vara deras hem, våra portar är, som vanligt, alltid öppna för er".

Pnina Tamano-Shata är den första ministern i regeringen som föddes i Etiopien och som själv kom till Israel genom en hemlig operation vilken förde ut Etiopiens judar på Aliyah under 80-talet. Idag bor det mer än 140 000

etiopiska judar i Israel.

Det hebreiska ordet för invandring, Aliyah, betyder bokstavligt talat "att man går uppåt", det vill säga att man genom invandring till Israel beger sig uppåt mot Jerusalem som ligger i Judeens bergstrakter, cirka 800 meter över havet.

Premiärminister Bennet säger vidare att "först skall vi hjälpa judar i nöd på plats

för att undsätta dem och underlätta deras tillvaro. Sedan skall vi samla dem här och integrera dem på absolut bästa sätt. De kommer sedan att ringa sina släktingar och säga: 'Kom hit för det är bra här' vilket gäller alla aspekter som exempelvis bostäder, utbildning, arbetstillfällen etc".

I premiärministern Bennets anda gör KKL Israelfonden nu stora insatser för att förbereda det israeliska samhället för den förväntade vågen av judar som vill till Israel. Det är i dessa krisartade tider som vårt engagemang får en avgörande betydelse. Vill du hjälpa oss att leva upp till våra högt ställda mål att integrera judar från Ukraina i det israeliska samhället?

Du kan visa din solidaritet med det judiska folket och Israel genom en gåva som hjälper oss att klara av de stora utmaningar som vi står inför. Alla gåvor, stora som små, är välkomna och uppskattade. Se information här nedanför om hur du kan betala!

Vi hälsar de ukrainska judarna: Välkomna hem!

Max Federmann
Verksamhetschef, KKL Israelfonden

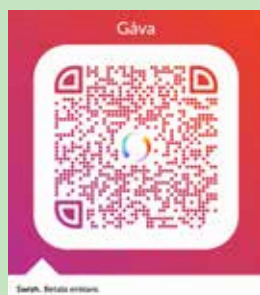
Barnen från ett barnhem i Zhytomyr anlände i mars till Israel tillsammans med 40 anställda från barnhemmet. Israels generalkonsul i Rumänien mötte upp vid gränsen till Ukraina.

Ukrainas judar behöver vårt stöd!

Sedan år 1901 har Keren Kajemet bokstavligt talat förberett marken för alla de miljontals judar som gjort Aliyah till Israel. Den blåa bössan, pushken, har varit symbolen för de insamlingar som gjorts runt om i världen för att skapa förutsättningar för alla de judar som immigrerar till Israel. Nu är det Ukrainas judar som behöver vårt stöd.

Max Federmann

Använd bankgiro 733-9518 eller swish 1232046647 för att ge din gåva! Märk betalningen "Aliyah".

